

CHƯƠNG 5 (tiếp)

CÁC THUẬT TOÁN SẮP XẾP

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

5.4. Sắp xếp nâng cao

1. Sắp xếp phân đoạn (Quick Sort)
2. Sắp xếp vun đống (Heap Sort)
3. Sắp xếp trộn (Merge Sort)

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

5.4.1. Sắp xếp phân đoạn – quick sort

- Ý tưởng
 - Chia để trị
 - Chia bài toán thành các bài toán con.
 - Giải quyết các bài toán con.
 - Tổng hợp kết quả.
 - Kỹ thuật đệ quy
 - Bài toán lớn được giải quyết nhờ việc giải quyết bài toán nhỏ cùng dạng nhưng có kích thước nhỏ hơn.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

- Ví dụ: Sắp xếp dãy số nguyên theo chiều tăng dần

x[0]	x[1]	x[2]	x[3]	x[4]	x[5]	x[6]	x[7]	x[8]
53	-21	33	68	40	82	31	67	25

- Bài toán lớn được chia thành ba bài toán con.

x[0]	x[1]	x[2]	x[3]	x[4]	x[5]	x[6]	x[7]	x[8]
25	-21	33	31	40	82	68	67	53

- Trị ba bài toán con theo cách trên.
- Tổng hợp lời giải ta sẽ có dãy được sắp.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

- Thuật toán cơ sở

```

quickSort(X,n)
{
    if (n<=1) return;
    else {
        Chọn phần tử chia t ∈ X;
        Chia X thành ba dãy con
        X1 = {e ∈ X | e<t}
        X2 = {e ∈ X | e=t}
        X3 = {e ∈ X | e>t}
        quickSort(X1);
        quickSort(X3);
    }
}

```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

- Minh họa thuật toán trên dãy n=9 số nguyên

x[0]	x[1]	x[2]	x[3]	x[4]	x[5]	x[6]	x[7]	x[8]
53	21	68	82	40	33	67	31	25

t = 40

25	21	68	82	40	33	67	31	53
----	----	----	----	----	----	----	----	----

x[0]	x[1]	x[2]	x[3]	x[4]	x[5]	x[6]	x[7]	x[8]
25	21	68	82	40	33	67	31	53

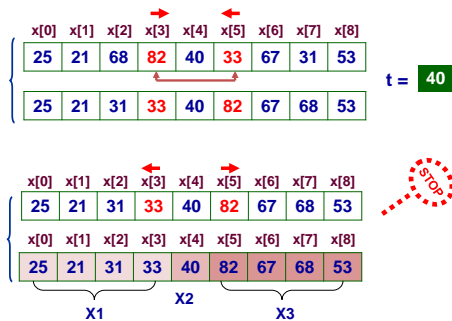
t = 40

25	21	31	82	40	33	67	68	53
----	----	----	----	----	----	----	----	----

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

- Làm tương tự với các phân đoạn X_1 , và X_3 cho đến khi mỗi đoạn chia chỉ còn một phần tử ta có dãy X được sắp.
- Thiết kế quá trình phân đoạn từ $x[\text{left}]$ đến $x[\text{right}]$.
 - Chọn phần tử chia $t = x[(\text{left} + \text{right})/2]$.
 - Dùng hai biến chỉ số $i = \text{left}$ và $j = \text{right}$.
 - i chạy sang phải, gặp $x[i]$ không nhỏ hơn t , i dừng lại.
 - j chạy sang trái, gặp $x[j]$ không lớn hơn t , j dừng lại.
 - Nếu $i < j$ đổi chỗ $x[i]$ và $x[j]$, $i = i + 1$, $j = j - 1$.
 - Lặp lại quá trình cho đến khi $i > j$.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

```
void quickSort(int a[], int left, int right) {
    if (left < right) {
        k = (left + right) / 2; t = a[k];
        i = left; j = right;
        do {
            while (a[i] < t) i = i + 1;
            while (a[j] > t) j = j - 1;
            if (i <= j) {
                int tg = a[i];
                a[i] = a[j]; a[j] = tg;
                i = i + 1; j = j - 1;
            }
        } while (i <= j);
        quickSort(a, left, j);
        quickSort(a, i, right);
    }
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt) – Ứng dụng

- Cài đặt chương trình thực hiện các việc sau:
 - Nhập vào số nguyên nguyên dương n thỏa mãn $0 < n < 100$.
 - Nhập vào một dãy n số nguyên n dãy vừa nhập ra màn hình.
 - Sắp xếp dãy theo chiều tăng dần bằng thuật toán phân đoạn.
 - In dãy vừa sắp ra màn hình

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

- Bài tập 1: Cho dãy số
34 14 24 54 84 64 94 74 04 28 56 45
 - Minh họa việc sắp xếp dãy số theo chiều tăng dần (giảm dần) bằng phương pháp phân đoạn.
 - Cài đặt chương trình sắp xếp dãy số.
- Bài tập 2: Cho dãy từ
John Wenger Anna Henry Thor Terry Ozil Adam Dennis
 - Minh họa việc sắp xếp dãy từ theo trật tự từ điển (ngược lại với trật tự từ điển) bằng phương pháp phân đoạn.
 - Cài đặt chương trình sắp xếp dãy từ.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp phân đoạn (tt)

- Bài tập 3: Viết chương trình thực hiện các việc sau
 - Nhập vào một danh sách học sinh ($0 < n < 100$, n nhập từ bàn phím), mỗi học sinh gồm các thông tin: Mã học sinh, họ và tên, năm sinh và điểm trung bình.
 - Sắp xếp danh sách theo chiều tăng dần của tên học sinh bằng thuật toán phân đoạn.
 - In danh sách vừa sắp ra màn hình.
 - Sắp xếp danh sách theo chiều giảm dần của điểm trung bình theo thuật toán phân đoạn.
 - In danh sách ra màn hình.

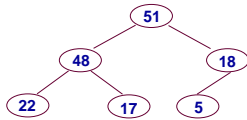
Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

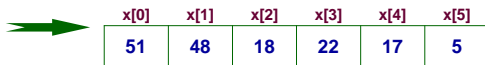
5.4.2. Sắp xếp vun đống – heap sort

- **Khái niệm đống - Heap**

- Cây nhị phân trái cân đối, nút cha có giá trị lớn hơn hai con

- Cây nhị phân trái cân đối có thể lưu trong bộ nhớ bởi một mảng một chiều, theo đó nếu cha ở vị trí i thì 2 con sẽ ở các vị trí thứ $2i+1$ và $2i+2$.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Nguyên tắc sắp xếp**

- Xem dãy như cây nhị phân trái cân đối.
- Biến đổi mảng thành cây nhị phân biểu diễn đống.
- Đổi chỗ phần tử đầu và phần tử cuối, loại phần tử cuối.
- Lập lại quá trình đến khi dãy chỉ còn 1 phần tử.

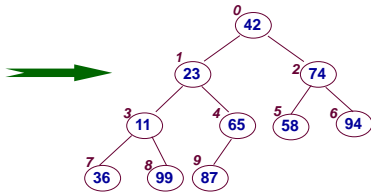
Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Ví dụ**

x_0	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9
42	23	74	11	65	58	94	36	99	87

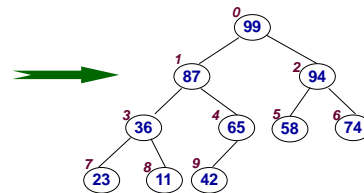
Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Mảng sau khi biến đổi thành đống.**

x_0	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9
99	87	94	36	65	58	74	23	11	42

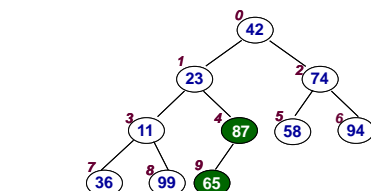

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Quá trình biến đổi**

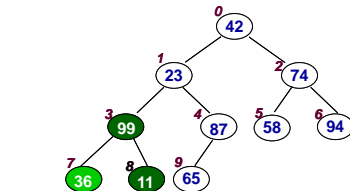
x_0	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9
42	23	74	11	87	58	94	36	99	65

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Quá trình biến đổi**

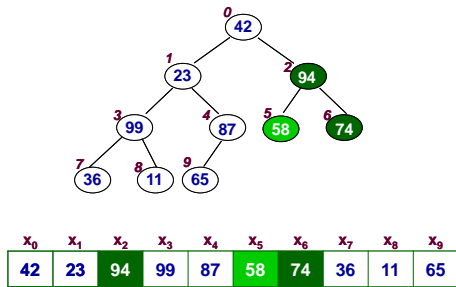
x_0	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9
42	23	74	99	87	58	94	36	11	65

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- Quá trình biến đổi

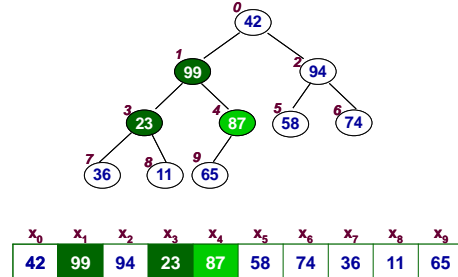

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- Quá trình biến đổi

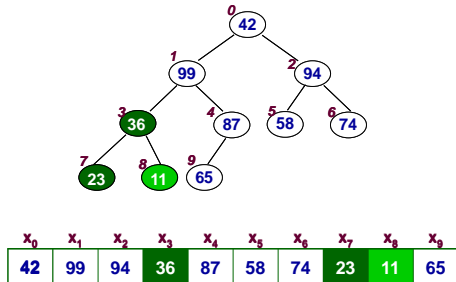

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- Quá trình biến đổi

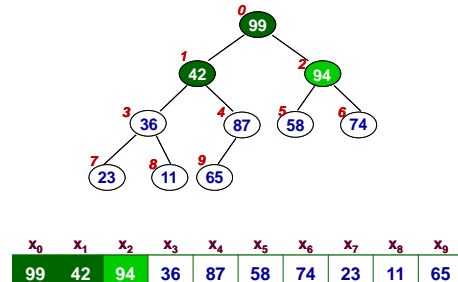

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- Quá trình biến đổi

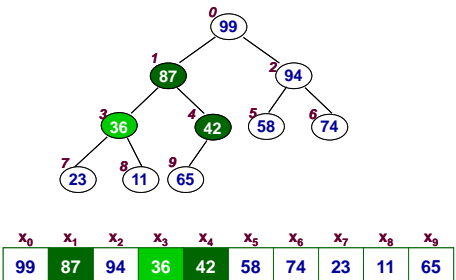

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- Quá trình biến đổi

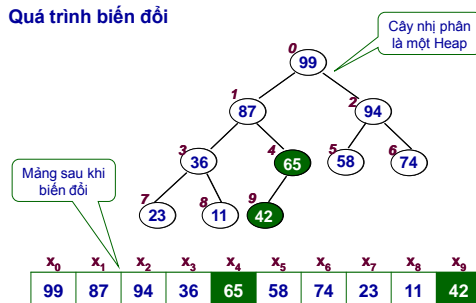

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- Quá trình biến đổi

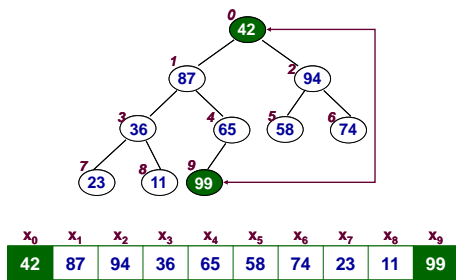

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Đổi chỗ phần tử đầu và phần tử cuối**

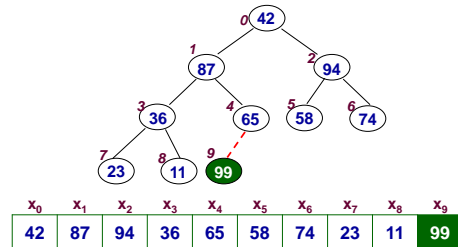
Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Những nhận xét:**

- Phần tử lớn nhất ở cuối dãy, và được “loại bỏ”.
- Chỉ có nút gốc chưa là đống.
- Từ lần 2, chỉ xét nút gốc trong quá trình tạo đống.

Design by Minh An

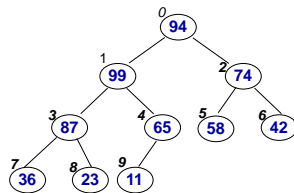
Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Ví dụ 2: Cho dãy n số nguyên**

x_0	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9
94	99	74	87	65	58	42	36	23	11

- **Yêu cầu: Minh họa việc sắp xếp dãy theo chiều giảm dần.**

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Thiết kế giải thuật (3 giai đoạn)**

- Vun đống cho một nút (1 phần tử).
- Tạo thành đống đầu tiên.
- Kết hợp tạo thành giải thuật heap sort.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Vun đống cho một nút (1 phần tử)**

- Nút lá là một đống
- Vậy chỉ cần xét các nút có con.

Giải thuật vun đống cho nút thứ k trong dãy, với n là nút cuối.

```
void vunDong(x[], k, n) {
    if (x[k] != lá và giá trị nhỏ hơn 2 con)
    {
        + Chọn con lớn hơn, giả sử là x[j];
        + Đổi chỗ x[k] và x[j];
        + call vunDong(x, j, n);
    }
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Vun đống cho một nút (1 phần tử)**

```
void vunDong(int x[], int k, int n) {
    if (k <= n/2-1) {
        int j = 2 * k + 1;
        if (j < n-1 && x[j] < x[j+1])
            j = j + 1;
        if (x[k] < x[j]) {
            int tg = x[k];
            x[k] = x[j];
            x[j] = tg;
            vunDong(x, j, n);
        }
    }
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Tạo thành đống đầu tiên**
 - Chỉ có các nút từ vị trí $x[n/2-1] \rightarrow x[0]$ mới có con.
 - Với mỗi nút $x[k]$ ($k=n/2-1 \rightarrow 0$) vun đống cho nó.

```
void taoDongDauTien(int x[], int n)
{
    for (int k=n/2-1; k>=0; k--)
        vunDong(x, k, n);
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Giải thuật heap sort**
 - **Tạo Đống đầu tiên**
 - **Lặp lại quá trình ($n-1$ lần)**
 - Đổi chỗ phần tử đầu cho phần tử cuối.
 - “Loại phần tử cuối”.
 - Vun đống cho nút đầu tiên.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt)

- **Kết hợp tạo thành giải thuật heap sort.**

```
void heapSort(int x[], int n)
{
    taoDongDauTien(x, n);
    for (int i=n; i>=2; i--)
    {
        int tg = x[0];
        x[0] = x[i-1];
        x[i-1] = tg;
        vunDong(x, 0, i-1);
    }
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp vun đống (tt) – Ứng dụng

- **Viết chương trình thực hiện các việc sau**
 - Nhập vào một dãy n số nguyên ($0 < n < 100$, n nhập từ bàn phím).
 - In dãy vừa nhập ra màn hình.
 - Sắp xếp dãy theo chiều tăng dần bằng thuật toán Vun đống.
 - In dãy vừa sắp ra màn hình.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

5.4.3. Sắp xếp trộn – merge sort

- **Tư tưởng:** Trộn hai dãy đã được sắp xếp thành một dãy được sắp xếp.
- Giả sử cho hai dãy được sắp xếp theo chiều tăng dần.

X:	12	25	28	và	
Y:	3	9	15	32	39
- Khi đó ta sẽ trộn hai dãy X và Y thành dãy Z cũng được sắp tăng như sau:

Z:	3	9	12	15	25	28	32	39
----	---	---	----	----	----	----	----	----

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- **Mô tả tư tưởng trộn**

X:	12	25	28	và	
Y:	3	9	15	32	39
→ Z:	3				

X:	12	25	28	và	
Y:	3	9	15	32	39
→ Z:	3	9			

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

X: 12 25 28 và
 Y: 3 9 15 32 39
 → Z: 3 9 12

X: 12 25 28 và
 Y: 3 9 15 32 39
 → Z: 3 9 12 15

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

X: 12 25 28 và
 Y: 3 9 15 32 39
 → Z: 3 9 12 15 25

X: 12 25 28 và
 Y: 3 9 15 32 39
 → Z: 3 9 12 15 25 28

X: 12 25 28 và
 Y: 3 9 15 32 39
 → Z: 3 9 12 15 25 28 32 39

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- Giải thuật trộn hai dãy đã sắp xếp thành một dãy.

```
void merging(int X[],int m,int Y[],int n,int Z[]) {
//1. Khởi tạo các chỉ số
int i=0, j=0, k=0;
//2. Chuyển các phần tử từ từ dãy X, Y vào dãy Z
while (i < m && j < n) {
if (X[i]<Y[j]) { Z[k] = X[i]; i++; k++; }
else { Z[k] = Y[j]; j++; k++; }
}
//3. Một dãy đã hết, đưa phần của dãy còn lại vào Z
while (i < m) {
Z[k] = X[i]; i++; k++;
}
while (j < n) {
Z[k] = Y[j]; j++; k++;
}
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- Sắp xếp bằng phương pháp trộn.
- Minh họa qua việc sắp xếp dãy số dưới đây.

x0	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9
42	23	74	11	65	58	94	36	99	87

- Cách thực hiện:

- Xem dãy cần sắp gồm n dãy con nối tiếp, gọi là vết.
- Trộn các cặp vết kề nhau, được vết có độ dài gấp đôi.
- Lặp lại quá trình trộn khi vết có độ dài bằng dãy.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- Minh họa phương pháp

X0	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
[42]	[23]	[74]	[11]	[65]	[58]	[94]	[36]	[99]	[87]

Z0	Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	Z6	Z7	Z8	Z9
[23]	[42]	[11]	[74]	[58]	[65]	[36]	[94]	[87]	[99]

X0	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
[11]	[23]	[42]	[74]	[36]	[58]	[65]	[94]	[87]	[99]

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

X0	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
[11]	[23]	[42]	[74]	[36]	[58]	[65]	[94]	[87]	[99]

Z0	Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	Z6	Z7	Z8	Z9
[11]	[23]	[36]	[42]	[58]	[65]	[74]	[94]	[87]	[99]

X0	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
[11]	[23]	[36]	[42]	[58]	[65]	[74]	[87]	[94]	[99]

Dãy được sắp xếp

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- Ví dụ 2: Cho dãy số

x0	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9
42	23	74	11	65	58	94	36	99	87

- Yêu cầu: Minh họa việc sắp xếp số dãy theo chiều giảm dần.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- Thiết kế giải thuật (3 giai đoạn)
 - Trộn hai vệt thành một vệt.
 - Biến đổi dãy gồm các vệt độ dài K, thành dãy gồm các vệt có độ dài 2K (trộn các cặp vệt trên dãy).
 - Giải thuật trộn – merger sort.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt) – Trộn hai vệt thành một vệt

```
void merge (int X[],int bt1,int w1,int bt2,int w2,
            int Z[]) {
//bt1, bt2: là vị trí biên trái của hai vệt, w1, w2 là độ
dài của hai vệt
    int i=bt1, j=bt2, bp1=bt1+w1-1, bp2=bt2+w2-1, k=bt1;
//bp1, bp2 là biên phải của hai vệt, k là biên trái của
vệt mới trên Z
    while (i<=bp1 && j<=bp2) {
        if (X[i]<X[j]) { Z[k] = X[i]; i++; k++; }
        else {Z[k] = X[j]; j++; k++;}
    }
    while (i<=bp1) { Z[k] = X[i]; i++; k++; }
    while (j<=bp2) { Z[k] = X[j]; j++; k++; }
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- Biến đổi dãy gồm các vệt độ dài K, thành dãy gồm các vệt có độ dài 2K (trộn các cặp vệt trên dãy)
 - Trộn các cặp vệt kề nhau, thành các vệt có độ dài gấp đôi.
 - Các vệt không có cặp giữ nguyên.
- Dưới đây là thủ tục trộn các cặp vệt của dãy X, các phần tử sẽ được chuyển sang dãy Z.

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

```
void mergePass (int X[],int n,int K,int Z[]){
//Z là dãy chứa dãy X sau khi trộn các cặp vệt
//1. Khởi tạo các giá trị ban đầu
    int cv = n/(2*K); //Số cặp vệt
    int s = 2*K*cv; //Số pt có cặp độ dài K
    int r = n - s; //Số pt lẻ cặp
//2. Trộn từng cặp vệt
    for (int j=1; j<=cv; j++){
        b1 = (2*j - 2)*K; //biên trái của vệt thứ nhất
        merge(X, b1, K, b1+K, K, Z);
    }
//3. Chỉ còn một vệt
    if (r<=K)
        for (int j=0; j<r; j++) { Z[s+j] = X[s+j]; }
//4. Còn hai vệt nhưng một vệt có độ dài nhỏ hơn K
    else merge(X, s,K, s+K, r-K, K, Z);
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt)

- Giải thuật sắp xếp trộn:

```
void mergeSort (int X[],int n)
{
//1. Khởi tạo số phần tử trong một vệt
    int K = 1;
//2. Sắp xếp trộn
    while (K < n)
    {
//Trộn và chuyển các phần tử vào dãy Z
        mergePass(X, n, K, Z);
//Trộn và chuyển các phần tử trở lại dãy X
        mergePass(Z, n, 2*K, X);
        K = K*4;
    }
}
```

Design by Minh An

Email: minhav78@gmail.com

Sắp xếp trộn (tt) - Ứng dụng

- **Viết chương trình thực hiện các việc sau**
 - Nhập số nguyên dương n thỏa mãn $0 < n \leq 100$.
 - Nhập vào một dãy n số nguyên.
 - In dãy vừa nhập ra màn hình.
 - Sắp xếp dãy theo chiều tăng dần bằng thuật toán sắp xếp trộn.
 - In dãy vừa sắp ra màn hình.